

«We want five!»

INTERNETT OG DEMOKRATISERING I KUWAIT

Sommeren 2006 ledet unge, kuwaitiske bloggere an i en suksessfull reformkampanje i den lille gulfstaten. Kampanjen viser hvordan teknologi og innovative aksjonsformer kan gjøre unge stemmer hørt, på siden av de etablerte kanalene. Samtidig illustrerer den internetts klare begrensninger som et verktøy for demokratisering.

Jon Nordenson har master fra UiO i arabisk og jobber som forskningsassistent ved UiO, Gulf Research Unit.

evne til å gjøre nye stemmer hørt trekkes frem.³

Samtidig er spørsmålet om tilgang til internett problematisk i denne sammenheng: Kun 28 prosent av verdens befolkning, 29 prosent av Midtøstens befolkning og 40 prosent av Kuwaits befolkning er på nett⁴, samtidig som analfabetisme er et omfattende problem.⁵ På den annen side peker statistikken på viktigheten av å forstå hvorvidt og hvordan internett kan bidra til demokratisering; antallet nettbrukere i Midtøsten har økte med over 1800 prosent de siste ti årene.⁶ I forlengelsen av dette er også andre aspekter av potensielle aktivisters offlinekontekst av avgjørende betydning. Politisk styre og sosiale normer vil påvirke hvorvidt og hvordan internett brukes, hvilke plattformer som benyttes, til hvilke formål og hvilke resultater dette kan gi. Skal internetts faktiske bidrag til demokratisering identifiseres, må den praktiske bruken studeres i detalj innenfor sin relevante kontekst; empirien må utgjøres av det som ble gjort online og ikke bare resultatene dette brakte. Denne artikkelen gjennomgår hvordan og hvorfor internett ble benyttet i den kuwaitiske reformkampanjen sommeren 2006, og søker å belegge empirisk virkningen av online aktivisme i dette tilfellet. Artikkelen viser samtidig at valget om å benytte internett, og hvorvidt dette er suksessfullt, er avhengig av aktivistenes offlinekontekst. Kampanjen – best kjent som «The Orange Movement» eller «We want five!» – oppstod som et resultat av en rekke omstendigheter, og et nærmere blick på kuwaitisk politikk frem mot sommeren 2006 er nødvendig.

Hvorfor kampanjen oppstod

Til tross for et valgt parlament, kan Kuwait

TEKST: Jon Nordenson

Debatten om internetts' eventuelle bidrag til kampen for demokratisering i autoritære stater har pågått i en årrekke, og svinger mellom svært optimistiske, nærmest deterministiske syn,² og det mer forsiktige. En konsensus ser ut til å råde rundt det teknologiske: plattformer som Facebook, YouTube, Twitter, Blogspot og lignende fasiliterer hurtig og direkte kommunikasjon, debatt, deling av informasjon, videoer og bilder på tvers av geografiske og andre barrierer, og gjør det mulig å knytte sider sammen i et nettverk.

Derimot diskuteres det i hvilken grad disse teknologiske mulighetene faktisk benyttes til politiske formål, hvilke muligheter dette gir i praksis, hvilke resultater det skaper offline, og hvordan det hele best kan forstås. Trass uenighet er et moderat, positivt syn gjeldende, og særlig nettets

vanskelig kalles en demokratisk stat. Emir-en utnevner selv regjeringen, og viktige poster som forsvars-, innenriks-, utenriks- og statsminister, er forbeholdt medlemmer av den styrende Al-Sabah-familien. Emiren kan videre oppløse parlamentet og utlyse nyvalg, og har ved to anledninger suspendert parlamentet for lengre perioder.⁷ Like fullt har landet en “lang tradisjon for politisk deltakelse”,⁸ og et parlament som aktivt

*Valg ble oppfattet som korrupte,
gjennom stemmekjøp og triksing
med valgkretsgrenser.*

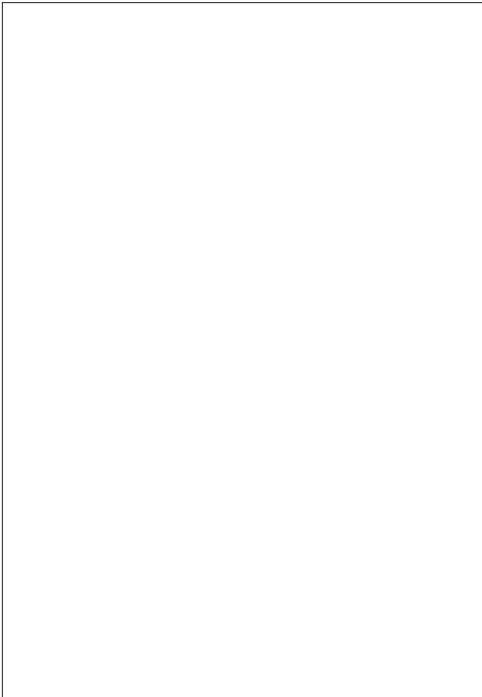
bruker de fullmakter det har. Som Michael Herb påpeker, er disse fullmaktene stort sett negative, og resultatet er en maktkamp mellom regjering og parlament som igjen leder til politisk stagnasjon.⁹ Frem til 2006 var også antall aviser i landet begrenset til fem, og offentlige forsamlinger forbudt. Korrupsjon var, og er, oppfattet som et stort problem, og landet kommer dårligst ut av GCC-landene i *Transparency International's index* for 2009.¹⁰ Valg ble også oppfattet som korrupte, gjennom stemmekjøp og triksing med valgkretsgrenser.

Mot denne bakgrunnen av stagnasjon, maktkamp, korrupsjon og begrenset rom for offentlig debatt fikk reformbevegelsen sin spede begynnelse gjennom suksesjonskrisen vinteren 2006. 15. januar 2006 døde emir Jabir al-Ahmad al-Jabir al-Sabah, og ble etterfulgt av Saad al-Abdallah al-Salim, også han svært syk. Parlamentet grep inn, og den 29. januar holdt daværende statsminister Sabah al-Ahmad al-Jabir sin første tale som landets emir.¹¹ Som Mary Ann Tétrault påpeker, var dette spek-

takulært på mer enn én måte; ikke bare avsatte et valgt organ en monark til fordel for en annen, i praksis betød det også å tilgodese en gren av al-Sabah-familien på bekostning av en annen.¹² Samtidig ble det hele ansett som svært sensitivt av myndighetene, og ble i stor grad holdt utenfor mediene. Dette var før liberaliseringen av presseloven, som fant sted senere samme år. I følge journalist Dahim al-Qahtani ble de fem avisene som eksisterte kontrollert av myndighetene i en slik grad at de ikke dekket disse hendelsene,¹³ og folk så etter andre kilder for å følge utviklingen.

For mange ble løsningen bloggen «Sahat al-Safat», også kjent som «Kuwait-junior». Denne siden, som senere skulle bli den “offisielle” bloggen for reformkampanjen, ble drevet av fire unge kuwaitere. I følge Jasim al-Qamis, en av de fire forfatterne og senere frontfigur for reformbevegelsen, hadde de god tilgang på informasjon fra velinformerte sirkler, og kunne dekke suksesjonskrisen løpende.¹⁴ På denne måten bygget bloggen både et navn og et publikum, som vedvarte utover våren mens stridsspørsmålet reformbevegelsen fokuserte på kom til overflaten: spørsmålet om antall valgkretser.

Helt siden antallet valgkretser ble endret fra ti til tjuet i 1981, har spørsmålet vært kontroversielt i Kuwait. I kritikeres øyne forårsaket kombinasjonen av et høyt antall kretser og et lavt antall velgere både direkte og indirekte korrupsjon. Fordi relativt få stemmer skulle til for å velges, var stemmekjøp mulig for velstående kandidater; ifølge aktivister var gjeldende pris for en stemme rundt 500 kuwaitiske dinarer. Samme mekanisme ble også tilskrevet skylden for såkalte “service MPs”, kandidater som ble valgt mot løfter om tjenester når parla-

Fra bloggen «Sahat al-Safat», også kjent som «Kuwaitjunior», den 27. juni 2006. Filmen som er tatt med skjult kamera hevder å vise at en parlamentskandidat kjøper stemmer.

mentssetet var sikret. I tillegg ble myndighetene anklaget for *gerrymandering*, det å endre kretsenes grenser for å sikre regimetro kandidater suksess. Gjennom større kretser mente aktivistene at stemmekjøp rett og slett ville bli for dyrt, “service MPs” ville umulig kunne innfri alle løfter, og manipulering av kretsene ville bli vanskeligere.

Aktivistene var ikke alene om dette synet, og saken hadde blitt reist i parlamentet ved flere anledninger. Da en ny regjering ble dannet etter sukseskrisen, stod den igjen øverst på agendaen. Denne gangen satte regjeringen ned et utvalg for å studere alle sider av saken, for så å komme med en anbefaling. Utvalget falt ned på fem kretser, men regjeringen lot seg ikke overbevise. Tvert imot la regjeringen frem motforslag, som inkluderte både ti

kretser, og å sende det hele til konstitusjonsdomstolen, og dermed utsette politisk behandling. For mange kuwaitere var dette et altfor familiært hendelsesforløp; regjeringen trenerte saken, og ingenting ville komme ut av det. Dermed vokste også frustrasjonen hos mange, og med den grunnlaget for reformbevegelsen.

Nevnte frustrasjon var også til stede hos bloggerne bak «Kuwaitjunior», som fulgte saken ettersom den vokste utover våren. I følge al-Qamis hadde de ikke i utgangspunktet noen plan om å organisere en bevegelse, men snarere om å skrive om det som skjedde. Like fullt tok ønsket om å gjøre noe snart overhånd, og den 25. april publiserte bloggen en rekke spørsmål til sine lesere om hvorvidt de var klare for handling; gjennom 36 kommentarer ble det svart bekreftende. Leserene ba samtidig forfatterne ta ledelsen, og samme dag lanserte også al-Qamis nettsiden Kuwait5.org, en kampanjeside som hjalp sine lesere å lobbe parlamentsmedlemmer, regjeringsmedlemmer, journalister og redaktører direkte. Etter et regjeringsmøte første mai som ikke brakte regjeringen nærmere aktivistenes syn, tok flere av «Kuwaitjunior» sine lesere til orde for å ta kampanjen ett skritt videre. Den tredje mai foreslo debattanten “Tareq” å gå ut i gatene, og kun timer senere publiserte bloggens forfattere en post med tittelen “To the streets we go, your presence is very, very, very important”. Få dager tidligere hadde konstitusjonsdomstolen hevet forbudet mot offentlig forsamling, men organisatorene var like fullt svært usikre på om noen ville møte opp. Demonstrasjonen, som snart skulle bli fulgt av mange lignende, trakk 200 mennesker til statsministerens residens i det ministere ankom et regjeringsmøte. Selv

om 200 fremmøtte knapt kan kalles noen stor bevegelse, var det nok til at initiativet ikke kunne avfeies som useriøst, ikke minst i et land hvor offentlige demonstrasjoner lenge hadde vært forbudt. Etter forslag fremmet i debatten på bloggen kledde demonstrantene seg i oransje. «The Orange Movement» var født.

Dette skulle vise seg å være starten på en kampanje som etter hvert omfattet minst 21 blogger, en kampanjeside og en YouTube-kanal online, og som til slutt mønstret opp mot 4000 mennesker offline. Gjennom onlinediskusjoner, mobilisering og deling av informasjon kombinert med innovative aksjonsformer offline, lyktes aktivistene i sitt primære mål; den 17. juli 2006 vedtok det kuwaitiske parlamentet å endre antall valgkretser fra 25 til fem.

Hvorfor på internett?

Den kommende suksessen var like fullt et godt stykke unna da kampanjen ble lansert i slutten av april. Bruken av internett som verktøy og plattform for bevegelsen synes å ha vært påvirket av flere forhold. Som nevnt var bloggen «Kuwaitjunior» allerede etablert med et publikum, og således den mest tilgjengelige kanalen for å nå ut til flest mulig, særlig med tanke på landets daværende mediesituasjon. Til tross for at myndighetene utøvde en viss kontroll med landets aviser, ser kampanjen ut til å ha fått foregå relativt uforstyrret på nett. Ifølge OpenNet Initiative driver kuwaitiske myndigheter utstrakt filtrering av materiale som anses som umoralsk, så som pornografi, sider relatert til homoseksualitet og religiøse/islam-kritiske sider, men overvåker og blokkerer i mindre grad annet politisk materiale.¹⁵ Et element i dette kan også

være at den kuwaitiske bloggøsferen, som Mark Lynch påpeker, i stor grad var upolitisk før 2006,¹⁶ og således kan ha syntes mindre viktig å kontrollere for myndighetene. I tillegg var bevegelsen påpasselig med å ikke krysse noen “røde linjer” innen kuwaitisk politikk, som jeg vil komme tilbake til nedenfor.

Internett var med andre ord en tilgjengelig og relativt fri plattform for organisatorene bak kampanjen. I denne tilgjengeligheten ligger også et økonomisk element, all den tid offlineaksjoner kan være kostbare. Som en av bevegelsens lederfigurer Khalid al-Faddala påpeker, var penger en mangelvare i begynnelsen av kampanjen.¹⁷ Internett krever derimot ikke mer enn tilgang til en datamaskin og en nettilkobling. Selv om slik tilgang ikke er universell i Kuwait, er som nevnt rundt 40 prosent av befolkningen på nett,¹⁸ og staten har i flere år gitt alle universitetsstudenter gratis internett.¹⁹ Antall personer med internettilgang er selvsagt ikke ensbetydende med hvor mange personer som leser en gitt blogg, men som jeg vil vise nedenfor ser aksjonistene ut til å ha nådd *tilstrekkelig* mange for å lykkes og gjennomføre sin kampanje.

Et siste viktig element som ser ut til å ha påvirket både bruken av internett og utformingen av kampanjen for øvrig, er de erfaringer initiativtakerne tok med seg fra sin nylig avsluttede studenttilværelse i USA. Både Khalid al-Faddala og Jasim al-Qamis returnerte til Kuwait med erfaring fra studentpolitikk i USA, og med ferske inntrykk fra hvordan politiske kampanjer ble drevet der. Al-Qamis trekker selv frem dette som inspirasjonen bak kampanjesiden Kuwait5.org: “I’ve lived in the States for some time, I’ve seen how they do their

work over there, and basically implemented the things that I've learned over there towards formulating a grass root movement over here”.

Bruken av internett som kampanjens primære medium ser med andre ord ut til å ha vært påvirket av ulike faktorer, som tilgjengelighet, økonomi og erfaring. Det samme ser ut til å gjelde for kampanjen som sådan; suksesjonskrisen, den politiske situasjonen, regjeringens trenering av forslaget om fem kretser, opphevelsen av forbudet mot offentlig forsamling samt enkelte bloggeres erfaring og publikum, var alle omstendigheter som bidro. At onlineaktivister tar til orde for demokratisk reform er således ikke tilstrekkelig i seg selv, men avhengig av den offlinekontekst dette gjøres innenfor. I Kuwait sommeren 2006 bidro mange ulike omstendigheter til å gjøre reformkampanjen mulig, og som den påfølgende gjennomgangen vil vise, utgjorde internett et viktig og kraftfullt verktøy som gjorde det mulig å benytte anledningen. Grunnlaget for den følgende gjennomgangen er kampanjesiden (kuwait5.org), YouTube-kanalen samt seks blogger som spenner bredden av bevegelsens onlinekampanje²⁰ og således illustrerer deres virksomhet online. I tillegg kommer intervjuer med aktivister og en journalist.²¹

Hva gjorde de på internett?

Nettsidene som utgjorde reformkampanjen var knyttet sammen gjennom lenker, gjennom referanser til hverandres innhold, gjennom brukere, gjennom tematikk og for den saks skyld også geografisk. Bloggene knyttet til bevegelsen spant relativt bredt, fra aktivistene bak den “offisielle” bloggen via en poet til en småbarnsmor. Felles var at de alle assosierte seg med

kampanjen, støttet dens mål og ga uttrykk for å tilhøre et fellesskap. Aktiviteten på hver blogg varierte, og «Kuwaitjunior» var klart i front med 68 poster og over 6500 kommentarer i løpet av de tre månedene kampanjen varte. Det var også på denne siden de fleste diskusjoner fant sted. Samtidig var det helheten som utgjorde kampanjen, ulike blogger fylte ulike funksjoner for bevegelsen. Samlet sett ble sidene brukt til følgende formål: for å mobilisere, for å

Nettsidene ble brukt til å mobilisere, diskutere og fatte avgjørelser, og bygge et fellesskap blant aktivistene.

diskutere og fatte avgjørelser, for å bygge et fellesskap blant aktivistene, for å spre nyheter og informasjon og for å argumentere for egen sak. I det følgende vil jeg gå gjennom bruken av internett tematisk, for så å diskutere hvilke muligheter dette ga bevegelsen. Jeg vil dog ikke gå spesifikt inn på agitasjonen for egen sak, da dette ligger implisitt i all onlineaktivitet fra bevegelsens side.

Mobilisering

Hva angår mobilisering, så var dette et gjennomgående trekk både på bloggene og kampanjesiden gjennom hele sommeren. Fokus var hele veien at *du* – leseren – måtte gjøre noe. Kampanjesiden er i så henseende et illustrerende eksempel. Der ble kampanjens generelle mål presentert: kampen for fem valgkretser og mot korrupsjon. Det ble lenket til den “offisielle” bloggen, i tillegg til at en demonstrasjon ble kunngjort. Like fullt var sidens hoved-

fokus at hver enkelt leser skulle engasjere seg direkte gjennom å lobbe innflytelsesrike personer. Telefonnummer, e-post-adresse og annen kontaktinformasjon for politikere og pressefolk ble oppgitt, og leseren ble bedt om å takke de som allerede støttet fem valgkretser, og å argumentere overfor de som ennå ikke gjorde det. Sidens slagord er talende: “La dem høre stemmen din!”

Oppfordringen overfor hver enkelt til å engasjere seg var også tydelig på bloggene. På fem av seks blogger ble demonstrasjoner og andre arrangementer til støtte for saken annonsert, og ble som regel adressert direkte til leseren: “Din tilstedeværelse er viktig”. Iblant var tonen mer

Usensurert kunne de bringe sine versjoner av begivenhetene, og også sine versjoner av nyhetsbildet.

uformell, gjennom formuleringer som “ser deg der”. Bloggeren “The Ultimate” gjorde det sågar nærmest til en personlig forpliktelse: “Kuwait har gjort mye for oss, det er på tide å betale tilbake”. I følge Jasim al-Qamis var dette fokuset på leseren ingen tilfeldighet, strategien var å til enhver tid gjøre det enkelt for leserne og bidra til kampanjen. Strategien synes å ha vært en suksess, og bevegelsen evnet å holde en rekke demonstrasjoner foran parlamentet under navnet “laylat al-irada” – “viljens natt”. Etter hvert tok også etablerte politikere del i protestene, og den største trakk opp mot 4000 personer.

I tillegg til internett ble også sms benyttet for å mobilisere, med den klare fordel at

beskjedene kom direkte i lommen på potensielle aktivister. Samtidig har også internett sine klare fordeler; man når videre enn sin bekjentskapskrets, og man har plass til lengre beskjeder. Mens en sms stort sett begrenses til tid og sted for et arrangement, tillater nettet også argumentasjon for hvorfor man bør møte opp. Dette ble særlig viktig ettersom kampanjen endret seg da nyvalg ble utlyst. Bakgrunnen for nyvalget kan også til dels tilskrives kampanjen og deres samarbeid med vennlig innstilte politikere. Den utslagsgivende hendelsen fant sted 15. mai, da parlamentet skulle stemme over regjeringens forslag om å sende spørsmålet om valgkretsene til konstitusjonsdomstolen. På forhånd hadde kampanjen arbeidet tett opp mot utvalgte parlamentsmedlemmer, og sikret løfter om å støtte fem kretser, og hindre saken i å gå til domstolen. Da voteringen skulle finne sted, holdt 29 parlamentarikere sine løfter, og reiste seg og forlot salen. Parlamentet var dermed ikke lenger vedtaksdyktig, og jubel brøt løs fra et galleri fullt av unge aktivister kledd i oransje. Seks dager senere oppløste emiren parlamentet og utlyste nyvalg, og antallet valgkretser dominerte valgkampen. Reformbevegelsen kastet seg inn til støtte for vennligsinnede kandidater – uavhengig av deres politiske ståsted for øvrig – og mobiliserte til deres valgkampanjerangementer. Nettopp i denne situasjonen kom internett som mobiliseringsverktøy til sin rett, og mye plass ble viet diskusjoner rundt hvilke kandidater som burde støttes, og hvorfor.

Diskusjoner

Diskusjoner var en svært viktig del av kampanjens tilstedeværelse på nett, og særlig i dette henseendet ga internett mulig-

heter som ellers ikke ville vært tilstede. Som nevnt var Kuwaits mediascene begrenset på denne tiden, samtidig som en kan stille spørsmål ved hvorvidt unge aktivister ville nådd frem i landets aviser. En annen viktig arena for debatt i Kuwait er de tradisjonelle *diwaniyyat* – forsamlinger – men også disse har sine begrensninger. De er i utgangspunktet ikke offentlige, og adgang er betinget av stamme/familietilhørighet, status og lignende. I tillegg er Kuwait et relativt konservativt land, hvor universiteter og selv valgkamparrangementene til enkelte liberale kandidater er kjønnssegregert. Således var internett en ideell arena for diskusjon for bevegelsen; for å ta del krevdes kun en tilkobling og en gratis konto hos Blogspot eller Google (som også kunne anonymiseres om ønskelig).

Diskusjonene dreide seg i stor grad om bevegelsens mål og strategi. Dette ble særlig aktuelt etter at nyvalg ble utlyst, og det var til dels stor uenighet rundt hvilke kandidater som burde støttes. Ett eksempel er Marzuq al-Ghanim, en nasjonalist som stilte til valg for første gang sommeren 2006. I en post publisert på «Kuwaitjunior» 26. mai ble et løfte fra al-Ghanim om å gå for fem kretser gjengitt, og leserne ble oppfordret til å møte opp på hans arrangementer og vise sin støtte. Dette utløste en opphetet debatt på bloggen, hvor mange reagerte på det de oppfattet som en i overkant positiv omtale av kandidaten, samtidig som de satte spørsmålstejn ved klokkskapen i å støtte en ukjent nykommer. Andre igjen uttrykte bekymring for tonen i debatten, og ba folk heller fokusere på å fullføre kampanjen snarere enn å hakke på hverandre. Likefullt var tonen langt mer sivilisert enn hva slike bekymringer skulle tilsi. Bloggens forfattere tok del, og for-

klarte og forsvarte sine synspunkter. Til slutt takket til og med en av deres argeste kritikere for en oppklarende diskusjon, og tonet ned motsetningene.

Et annet betent spørsmål gjennom valgkampen var forholdet til kandidater fra islamistiske grupperinger. Selv om reformkampanjen henvendte seg bredt og var åpen for alle, synes det klart at i alle fall kjernen var godt plantet innen den liberale leiren. Som al-Qamis påpeker, var det derfor ikke uproblematisk å støtte islamister: “[...] if the politicians were islamists or liberal or whatever they are, it wasn't our issue. We wanted to get in to parliament as many orange people as possible. We went to some islamist rallies during the election in support of them. If it was up to us personally, we wouldn't have gone there, because this is not what we support, but it's because of an issue”. Ikke alle så like pragmatisk på saken, og temperaturen var tidvis høy i debattene som fulgte. Til dels kan dette skyldes at debatten om samarbeid med islamister også var en del av debatten om hva reformbevegelsen skulle være. Initiativtakerne var fra begynnelsen tydelige på at kampanjen hadde ett overordnet mål, nemlig fem valgkretser. Men blant aktivistene var det flere som ønsket en mer omfattende og langvarig kampanje. Dette kom for eksempel til uttrykk i en debatt på «Kuwaitjunior» 23. mai, hvor leserne i kommentarfeltet ble oppfordret til å delta i diskusjoner om et videre program for bevegelsen på en annen nettside.

I tillegg ble en rekke andre diskusjoner ført på ulike blogger, med temaer som strakte seg fra synet på maktfordeling via kvinners stemmerett til hvem som skulle ha æren for reformkampanjen. Antallet deltakere varierte naturlig nok, og i de

færreste tilfeller ble definitive avgjørelser fattet. Samtidig var diskusjonene som fant sted mer enn bare løst prat, de påvirket både kampanjens strategi og dens oppfattelse av seg selv. To konkrete valg ser også ut til å kunne tilskrives nettdebatten direkte; valget om å holde den første demonstrasjonen, og å ikke seg oransje farger. Videre ser synspunktene som ble forfektet ut til å ha hatt en viss påvirkningskraft selv om de ikke ble formulert som klare beslutninger, al-Qamis selv beskriver beslutningsprosessen i kampanjen som “kollektivt lederskap”.

Fellesskap

Hvem dette “kollektive lederskapet” eventuelt snakket på vegne av er vanskelig å si, men var definitivt noe de selv var svært bevisste på. Språkbruken på samtlige blogger viser tydelig at forfatterne ønsket å fremstå som et fellesskap for alle de som ønsket det beste for Kuwait. Bruken av første person flertall – vi – var gjennomgående, samtidig som referansene til hva som er best for landet var mange. Et av kampanjens mest brukte slagord var sågar “Fem – for Kuwaits skyld”. I tillegg slo «Kuwaitjunior» 18. mai fast at “det kuwaitiske folk ønsker fem”, og den 29. juni henvendte de seg likegodt til “Kuwaits sønner og døtre”. En åpenbar tolkning av denne språkbruken er at man ønsket å fremstå med økt tyngde ved å tale på vegne av folket. Et annet, kanskje vel så viktig element, kan ha vært forholdet til myndighetene. Med unntak av noen få enkelthendelser, fikk kampanjen jobbe uten inngripen fra politi eller andre statlige instanser. I Kuwait betyr det at man har maktet å holde seg innenfor grensen av det aksepterte. Særlig er dette viktig i forhold til sekteriske mot-

setninger; myndighetene frykter gnisninger mellom landets sunnimajoritet og shiaminoritet, og slår hardt ned på alt som kan bygge opp under slike konflikter. I en slik kontekst gir det mening å henvende seg bredt, og å bygge opp under en fellesskapsfølelse basert på landets beste snarere enn én gruppes interesser.

Et tredje element ved denne språkbruken knytter seg til bevegelsens forhold til dem de anså som sine fiender, de som ikke støttet fem kretser. Ved å selv forfekte landets beste, ble det enkelt å skape et potent fiendebilde. Et slikt fiendebilde er verdifullt for enhver kampanje, kanskje særlig en som til tider hadde vansker med å definere seg selv. Et klart skille ble da også gjort mellom “oss” og “dem”. Som Michael D. Ayers påpeker, er et slikt skille sammen med felles definisjoner av rett og galt – i dette tilfellet for eller mot fem kretser – viktige identitetsskapere for denne typen bevegelser.²² Videre trekker han frem betydningen av delte opplevelser, og også i denne sammenheng ble bloggene, samt YouTube-kanalen, brukt aktivt. Særlig publiserte bloggene «The Ultimate», «Kuwaitvoice», «Miscellaneous» og Ma6goog.com en rekke bilder og videoer fra bevegelsens ulike arrangementer, ofte av smilende, unge mennesker i oransje klær. «Kuwaitvoice» publiserte til og med en dramatisk video som skildret bevegelsens heroiske kamp, under tittelen “Reformens fremvekst – vredens flod”. Slik kunne aktivistene gjenoppleve egne aksjoner, samtidig som de som ikke var tilstede fikk et inntrykk av hva de gikk glipp av.

Nyheter og informasjon

I tillegg til å bygge opp under fellesskapet, gjorde også dokumentasjonen av egne

aksjoner at bevegelsen ikke var avhengige av tradisjonelle medier for å vise hva de fikk til. Gjennom bilder, videoer og tekst kunne bevegelsen kringkaste hvor og når aksjonene fant sted, hvor mange som var til stede, og hvilke prominente politikere som deltok. På denne måten kunne de usensurert bringe sine versjoner av begivenhetene, og også sin versjon av nyhetsbildet. Bloggerne benyttet anledningen til å bringe nyheter fra blant annet valgkampen, gjengi taler de anså som viktige og imøtegå påstander fremsatt i tradisjonelle medier. Videre publiserte de egne "avsløringer", blant annet en video tatt med skjult kamera som de mente dokumenterte forsøk på stemmekjøp på vegne av en navngitt parlamentskandidat. «Kuwaitjunior» gikk et skritt lenger, og ordla seg på en familiær måte for alle nyhetslesere. Under overskrifter som "siste nytt" kunne de melde at "kilder nær" x kunne "bekrefte" at y hadde funnet sted. En slik språkdrakt bringer gjerne med seg assosiasjoner om objektivitet og faktabasert rapportering, men det er like fullt vanskelig å hevde at så var tilfelle for reformkampanjen. Dette betyr ikke at de nødvendigvis skrev noe usant, men snarere at deres virkelighetsoppfatning og agenda var styrt av målet om fem distrikter. Ikke desto mindre fylte internett også her en viktig funksjon for bevegelsen, ved at de fikk publisert nyheter slik de selv oppfattet dem.

Hva gjorde internett for dem?

Som vi har sett, benyttet reformkampanjen internett til en rekke formål. Nettet ga bevegelsen en plattform hvor de kunne presentere sin sak inngående, og bringe nyheter om saken slik de selv oppfattet dem. Gjennom bilder, videoer og tekst

dokumenterte de både egne arrangementer og det de oppfattet som korrupsjon, og de fikk anledning til å imøtegå påstander fremsatt i andre medier. På denne måten utfordret bevegelsen de tradisjonelle mediene, om enn med klar favorisering av egen sak. De samme bildene, videoene og tekstene hjalp også å bygge et fellesskap for aktivistene; leserne ble tilbudt et "vi" som kjempet en rettferdig kamp i nasjonens interesse mot et mer eller mindre udefinert "dem". Nettet fungerte også som et verktøy

Internett i seg selv vil aldri bidra til demokrati i Kuwait, men det kan gjøre kampen enklere.

for mobilisering, og var særlig viktig for å forklare og begrunne ulike aksjoner etter hvert som kampanjen endret karakter. Både gjennom kampanjesiden og bloggene ble hver enkelt leser oppfordret til å handle, og terskelen til å engasjere seg ble gjort svært lav. Like fullt var nettets kanskje viktigste bidrag mulighetene det ga for åpen diskusjon. Gjennom debatt på bloggene kunne aktivistene diskutere strategi og sak på tvers av fysiske og ikke-fysiske barrierer. I minst to tilfeller ser det også ut til at avgjørelser ble fattet på nettet, og senere satt ut i livet offline. Selv om én nettside nok var viktigere enn de øvrige, utgjorde de alle en helhet, knyttet sammen gjennom lenker, brukere, sak og geografi.

Hvorvidt alt dette ville vært mulig uten internett er vanskelig å slå sikkert fast, men mye tyder på at det ga bevegelsen muligheter de ellers ville vært foruten. Først og fremst beror dette på at det er vanskelig å

se hvilken alternativ arena kampanjen kunne benyttet til de samme formålene. Ikke bare var andre medier underlagt visse begrensninger i hva de kunne omtale, det er heller ingen grunn til å tro at de ville gitt en gruppe ukjente, unge kuwaitere all den plass de måtte ønske for å agitere for egen sak. Skulle aktivistene møttes fysisk, ville det vært svært vanskelig å nå ut like bredt, og på tvers av kjønnene.

Summen av dette betyr ikke nødvendigvis at Kuwait fremdeles ville hatt 25 valgkretser om det ikke var for internett, eller for den saks skyld reformkampanjen som sådan. Snarere tilsier det at nettet var et viktig og effektivt virkemiddel for en kampanje som gjorde ethvert annet utfall enn fem kretser langt mindre sannsynlig. Samtidig er det viktig å huske på at nettet ikke var mer enn nettopp dette; et virkemiddel. Kampanjen benyttet det som et *verktøy* for ulike formål, og som et *sted* for å lokalisere sin debatt. Men det var aktivistene som stod for innholdet, initiativet og gjennomføringen av kampanjen. Således vil internett i seg selv aldri bringe demokrati til Kuwait eller noe annet sted, men det kan gjøre kampen enklere for de som måtte velge å ta den.

Kuwaits oransje bevegelse illustrerer også hvor viktig offlinekontekst er for en onlinekampanje. En rekke omstendigheter gjorde at bevegelsen oppstod, og en rekke forhold påvirket bruken av internett. Tilgang til nettet, graden av sensur på nettet samt den kuwaitiske konteksten var alle forhold med betydning for hvorvidt nettet var et nyttig verktøy, og til hvilke formål det ble benyttet. Dette underbygger videre argumentet fremsatt ovenfor; internett kan være et *viktig*, men ikke *tilstrekkelig*, verktøy for demokratisering. Like fullt; nettet

beviste sin nytte i Kuwait sommeren 2006, og reformkampanjen nådde sitt mål om fem valgkretser. I tillegg viste kampanjen at også unge kuwaitere kan nå frem med sitt syn, på siden av landets etablerte, politiske scene. Mange aktivister fikk politisk erfaring, forventninger, og eierskap til landets politiske prosesser. Verktøyene de benyttet er fremdeles tilstede, og er en faktor å regne med også i fremtiden.

• f •

- 1 I tråd med hva Anette Markham refererer til som “current trends in internet studies”, har jeg valgt å stave “internett” med liten i. Som Baym & Markham påpeker, ville det å stave “internett” med stor I gitt nettet “agency and power that are better granted to those who develop and use it”. Markham, Anette N. & Nancy K. Baym (eds) (2008): “Internet Inquiry: Conversations about method”, P. vii.
- 2 Se for eksempel: US Supreme Court (1997): Janet Reno, attorney general of the United States, et al., Appellants v. American Civil Liberties Union et al., No 96-511. Lest på nett, url: <http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=us&navby=case&vol=521&invol=844>. Lesedato: 14.4.2010.
- 3 Se for eksempel Mark Lynch (2007): “Blogging the New Arab Public” in Arab Media & Society, February 2007, og Dale F. Eickelman & John W. Anderson (eds) (2003): *New Media in the Muslim World – the Emerging Public Sphere*. Bloomington: Indiana University Press
- 4 Internet World Stats: “Internet usage in the Middle East”. Url: <http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>. Lesedato: 1.9.2010
- 5 Ifølge UNESCO kan rundt 72 prosent av den voksne befolkningen i de arabiske landene lese og skrive. UNESCO Education Statistics: “Regional literacy rates for youths (15–24) and adults (15+)”. Lest på nett: <http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=201>. Lesedato: 01.09.2010
- 6 Internet World Stats: “Internet usage in the Middle East”. Url: <http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>. Lesedato: 1.9.2010
- 7 Disse periodene er fra 1976–1981 og fra 1986–1992.
- 8 Salem, Paul (2008): “Kuwait: Politics in a Participatory Emirate” in Marina Ottaway & Julia Choucair-Vizoso (eds) (2008): *Beyond the Façade – Political Reform in the Arab World*: 211
- 9 Herb, Michael (2009): “A Nation of Bureaucrats: Political Participation and Economic Diversification in Kuwait and The United Arab Emirates” in International Journal of Middle East Studies. Vol: 41, No: 3, pp. 375 – 395.
- 10 Transparency International: “Annual Report 2009”. Til-

- gjengelig på nett, url: http://www.transparency.org/news_room/in_focus/2010/ar_2009. Lesedato: 10.9.2010.
- 11 Tétrault, Mary Ann (2006): "Three Emirs and a Tale of Two Transitions" in Middle East Report Online. Url: <http://merip.org/mero/mero021006.html>. Lesedato: 5.9.2010.
- 12 Loc. Sit.
- 13 Intervju med forfatteren, Kuwait by, 24.6.2009. Alle uttalen-
elser fra vedkommende gjengitt i denne artikkelen
stammer fra samme intervju. Samtidig bør det påpekes at
kuwaitiske medier er kjent for å være blant de mest uav-
hengige og usensurerte i regionen. Like fullt utøver jour-
nalister selvsensur særlig med hensyn til spørsmål ved-
rørende kongefamilien: OpenNet Initiative: "Kuwait". Url:
<http://opennet.net/research/profiles/kuwait>. Lesedato:
6.9.2010.
- 14 Intervju med forfatteren, Kuwait by, 24.6.2009. Alle uttal-
elser fra vedkommende gjengitt i denne artikkelen
stammer fra samme intervju.
- 15 OpenNet Initiative: "Kuwait". URL: <http://opennet.net/research/profiles/kuwait>. Lesedato: 6.9.2010. Et viktig
unntak her er materiale som oppfattes å nære opp under
sekterske motsetninger.
- 16 Mark Lynch (2007): "Blogging the New Arab Public" in
Arab Media & Society, February 2007.
- 17 Intervju med forfatteren, Kuwait by, 24.6.2009. Alle uttal-
elser fra vedkommende gjengitt i denne artikkelen
stammer fra samme intervju.
- 18 Internet World Stats: "Internet usage in the Middle East".
Url: <http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>. Lesedato: 1.9.2010
- 19 Wheeler, Deborah L. (2006): *The Internet in the Middle East – Global Expectations and Local Imaginations in Kuwait*: 38.
- 20 De seks bloggene er som følger:
«Kuwaitjunior»: URL: <http://kuwaitjunior.blogspot.com>.
Ma6goog.com: <http://www.ma6goog.com>.
«The Ultimate»: <http://3asal.blogspot.com>.
«Kuwaitwall»: <http://kuwaitwall.blogspot.com>.
«Kuwaitvoice»: <http://kuwaitvoice.blogspot.com>.
«Miscellaneous»: <http://yaob.blogspot.com>.
YouTube-Kanal: "Kuwaitvoice's channel": <http://www.youtube.com/kuwaitvoice>
Kampanjeside: Kuwait5.org: <http://www.kuwait5.org>.
Spesifikke referanser til hvert enkelt sitat eller hvert en-
kelt eksempel er ikke oppgitt i denne artikkelen, men kan
fås ved henvendelse til forfatteren. Enkelte av sidene er
ikke lenger tilgjengelige online, men alt innhold kan fås
ved henvendelse til forfatteren.
- 21 Følgende personer ble intervjuet i Kuwait by, 23., 24., og
25.06 2009: Jasim al-Qamis – aktivist, en av forfatterne
bak «Kuwaitjunior». Khalid al-Faddala – aktivist.
Dahim al-Qah an – journalist i al-Ray og grunnlegger av
Center for Democracy in Kuwait. Muhammad Al-Yusuf –
aktivist og forfatter av bloggen Ma6goog.com. I tillegg ble
bloggeren "Ayya", forfatter av bloggen «The Ultimate»,
intervjuet per e-post mellom 26.08.09 og 18.09.09. Ved-
kommende ønsker å forbli anonym.
- 22 Ayers, Michael D. (2003): "Comparing Collective Identity
in Online and Offline Feminist Activities" in Martha
McCaughy & Michael D. Ayers (2003): *Cyberactivism –
Online Activism in Theory and Practice*: 150.

